

debian

بررسی دیبیا نسخه ۶

« احمد شریف پور

پروژه دیبیا، نتیجه تشریک مساعی گروهی از افراد است که هدف اصلی آنها ایجاد یک سیستم عامل آزاد است. این سیستم عامل آزاد، دیبیا گنو/لینوکس یا به اختصار دیبیا نام دارد. دیبیا سازمانی با اعضای داوطلب است که زمان و تخصصشان را در راه توسعه نرم افزارهای آزاد و ترویج ایده های جامعه نرم افزار آزاد صرف می کنند. آغاز این پروژه به سال ۱۹۹۳ باز می گردد، یعنی زمانی که ایان موردوک (Ian Murdock) در دعوتی سرگشاده، از تمام توسعه دهندگان نرم افزار خواست در ایجاد سیستم عاملی یکپارچه و کامل بر اساس هسته لینوکس (که در آن زمان به نسبت تازه بود) مشارکت کنند. این گروه کوچک که تحت تاثیر فلسفه گنو قرار گرفته بودند و در ابتدا توسط بنیاد نرم افزارهای آزاد حمایت مالی می شدند، به تدریج و در طول سال ها رشد کرده و تبدیل به سازمانی با «۱۰۱۰ توسعه دهنده دیبیا» شده است. در حال حاضر دیبیا برترین توزیع کاملاً آزاد و غیر تجاری لینوکس است.

دیبیا

دیبیا که نام نسخه های رسمی خود را از نام شخصیت های کارتون محبوب «داستان اسباب بازی ها» انتخاب می کند (شکل ۱)، به واسطه مستقل بودن، پایداری فوق العاده و حجم بسیار عظیم مخازن نرم افزاری، در میان کاربران لینوکس نامی آشنا و بسیار مورد احترام است. این خصوصیات باعث شده تا توزیع های بسیاری از جمله Parsix, Knoppix, Mepis و توزیع بسیار محبوب اوبونتو، بر مبنای دیبیا و با تکیه بر آن شکل گرفته و رشد کنند. دیبیا به صورت همزمان در سه بخش یا سه رده توسعه داده می شود. نسخه های رسمی شاخه پایدار یا «Stable» دیبیا را به وجود می آورند. شاخه آزمایشی یا «Testing» دیبیا، فناوری ها و بسته هایی را در خود دارد که به زودی در نسخه آینده شاخه پایدار منتشر می شوند، اما هنوز مجموعه توسعه دهندگان از پایداری کامل و امن بودن آنها اطمینان حاصل نکرده اند. هر چند نسخه های همین شاخه دیبیا هم با وجود نام آزمایشی، از نسخه های رسمی بسیاری از

توزیع های دیگر پایدارتر است و در نهایت شاخه «ناپایدار» یا «Unstable» به کار روی آخرین فناوری ها و برنامه هایی می پردازد که هنوز مراحل اولیه توسعه را طی می کنند و تازه پس از اثبات کارایی به نسخه آزمایشی منتقل خواهند شد.

اسکوئیز Squeeze

به هر حال پس از دو سال انتظار (از زمان انتشار دیبیا نسخه ۵ با نام lenny) نسخه ۶ این توزیع با نام Squeeze در ششم فوریه منتشر شد. از تازه های این نسخه می توان به میزهای کار XFCE نسخه ۴/۶، LXDE نسخه ۰/۵/۰ KDE نسخه ۴/۴/۵ و بسته به روز شده GNOME نسخه ۲/۳۰ اشاره کرد. هر چند برخی از این نسخه ها ممکن است قدیمی به نظر برسند، اما باید توجه داشت که پایدار بودن از مهم ترین خصوصیت های دیبیا است و بنابراین، نسخه های جدید بسته ها و نرم افزارها، به طور معمول با تأخیر و پس از طی مراحل آزمایشی فراوان به نسخه اصلی منتقل خواهند شد. از دیگر بسته های

شکل ۱ نام نسخه جدید دبیان (Squeeze) از این موجود گرفته شده است.

شکل ۲ صفحه اول بوت از رسانه دبیان

شکل ۳ آماده‌سازی پارتیشن‌ها برای نصب دبیان

شکل ۴ انتخاب گروه بسته‌های مورد نظر برای نصب

به روز شده (نسبت به Lenny) می‌توان به مجموعه اداری OpenOffice نسخه ۳/۲/۱، هسته لینوکس نسخه ۲/۶/۳۲ و X.Org نسخه ۱۷/۵ اشاره کرد. علاوه بر این نرم‌افزارها، حدود بیست و نه هزار بسته دیگر نیز در مخازن دبیان آماده استفاده هستند.

یکی از نقاط قوت این نسخه دبیان، آزاد بودن هسته آن است. تمام فرم‌ورهای غیر آزاد هسته لینوکس در این نسخه حذف شده‌اند؛ هرچند هنوز از طریق مخازن دبیان قابل دریافت و استفاده هستند. این امر Squeeze را برای طرفداران خالص لینوکس که نمی‌خواهند سیستم‌هایشان به کدهای غیر آزاد آلوده شود، به گزینه بسیار مناسبی تبدیل کرده است. همچنین به واسطه تغییراتی که در اسکرپت‌هایی مربوط به بوت و ردگیری وابستگی‌ها وجود دارد، این نسخه نوید زمان راه‌اندازی کوتاه‌تری را نیز با خود به ارمغان آورده است.

سخت‌افزار مورد نیاز و رسانه نصب

از آنجا که دبیان از پلتفرم‌های سخت‌افزاری فراوانی از معماری‌های معمول x86 و amd64 گرفته تا موارد کمتر شناخته شده‌ای نظیر alpha، MIPS، PowerPC، SPARC و... پشتیبانی می‌کند، برای تعیین حداقل سخت‌افزار مورد نیاز برای پلتفرم خاص خودتان، بهتر است به مستندات موجود در سایت دبیان مراجعه کنید. اما به احتمال زیاد اگر سیستم شما روشن می‌شود و سیستم عاملی روی آن دارید، دبیان هم می‌تواند روی آن اجرا شود. مجموعه کامل دبیان روی cd 52 یا DVD 8 عرضه می‌شود که البته تمام آن‌ها برای نصب یک سیستم لازم نخواهند بود. برای نصب و راه‌اندازی دبیان تنها دیسک اول توزیع الزامی است. حتی یک نسخه بسیار کم حجم و خلاصه به اسم Net Install نیز وجود دارد که می‌توانید به کمک آن فرآیند نصب را شروع کنید و با پیکربندی اتصال به اینترنت، تمام بسته‌های مورد نیاز را از اینترنت دریافت کنید. ما در این بررسی از دی‌وی‌دی نسخه ۳۲ بیتی x86 با محیط دستکتاب GNOME استفاده کرده‌ایم. فایل ISO این دیسک ۴/۲۶ گیگابایت حجم دارد.

نصب دبیان

متأسفانه دبیان هیچ نمونه سی‌دی یا دی‌وی‌دی زنده‌ای ندارد. برای کسب تجربه کار با دبیان مجبور به نصب آن خواهید بود. با راه‌اندازی سیستم توسط رسانه حاوی دبیان با صفحه‌ای مانند شکل ۲ مواجه خواهید شد. اگرچه عده بسیاری بر این باورند که نصب دبیان فرآیندی مشکل و زمان‌بر است و به صورت پیش‌فرض هم عملیات نصب در حالت متنی صورت می‌گیرد، اما در عمل نصاب گرافیکی دبیان این فرآیند را بسیار ساده و سریع به انجام می‌رساند. تنها نباید از تعداد مراحل که پیش‌رو دارید هراس داشته باشید، زیرا مجموعه اطلاعاتی که هنگام نصب توزیعی نظیر اوبونتو در یک پنجره وارد می‌کنید، در دبیان در چهار یا پنج مرحله مختلف پرسیده می‌شوند. در مجموع، نصب این نسخه با پذیرفتن گزینه‌های پیش‌فرض نصب بسته‌ها، به کمتر از نیم ساعت زمان نیاز دارد. در شکل‌های ۳ و ۴ تصاویری از مراحل آماده‌سازی پارتیشن‌ها و انتخاب گروه بسته‌های مورد نیاز را در هنگام نصب دبیان مشاهده می‌کنید.

بوت و ورود به سیستم

در شکل ۵ صفحه گراب GRUB (سرنام Grand Unified Bootloader) در ۵ مشاهده می‌کنید. هرچند ظاهر گرافیکی این صفحه، از هم‌تای اوبونتویی آن بهتر است، اما این تم فضایی (کاملاً مطابق با نام انتخاب شده برای این نسخه) و برتری گرافیکی در همین جا به پایان می‌رسد. فرآیند بوت شدن دبیان اگرچه به سرعت اتفاق می‌افتد، اما به صورت کاملاً متنی و بدون

پوسته گرافیکی است و زیبایی کارهای هنری اوبونتو یا مینت را ندارد. صفحه ورود به سیستم هم کاملاً ساده است. در شکل ۶ می‌توانید صفحه ورود به سیستم دبیان را در حالت پیش فرض (با مین کار) ببینید.

دسکتاپ

تصویر پس زمینه این نسخه همانند صفحه بوت، از تم کمیک فضایی (شکل ۷) استفاده می‌کند. به نظر می‌رسد، توسعه دهندگان این توزیع فراموش نکرده‌اند که لینوکس علاوه بر مفید بودن، باید سرگرم‌کننده نیز باشد. دسکتاپ در حالت عادی خلوت است و تنها سه آیکن Home، Computer و Trash را در خود جای داده است. کار با این دسکتاپ همانند هر توزیع دیگر مبتنی بر GNOME است و از این جهت هیچ تغییر یا دست‌کاری در بسته اصلی GNOME اعمال نشده است. به صورت پیش فرض ۲۱ تم مختلف و ۲۰ تصویر پس زمینه به همراه دبیان نصب خواهد شد که به کمک آن‌ها می‌توانید دسکتاپ خود را به شکل دلخواه درآورید.

مدیریت نرم افزار

با اتمام نصب دبیان، شما سیستمی در اختیار خواهید داشت که تقریباً تمام نرم افزارهای مورد نیاز را برای کاربردهای معمول یک سیستم دسکتاپ از مرور وب و چت گرفته تا تولید اسناد و ویرایش تصاویر و... به همراه دارد. در عین حال، اگر به عنوان کاربر حرفه‌ای به ابزار یا برنامه خاصی نیاز دارید، با توجه به حدود ۲۹ هزار بسته موجود در مخازن دبیان، بعید است که با مشکل مواجه شوید. برای نصب یا حذف نرم افزارها می‌توانید از چندین روش مختلف استفاده کنید. اگر از کاربران قدیمی دبیان یا توزیع‌های مبتنی بر آن باشید، به احتمال کار با رابط خط فرمان apt-get یا aptitude برای شما بهترین گزینه خواهد بود. اگر نه، می‌توانید همانند نسخه‌های قبلی از رابط گرافیکی Synaptic استفاده کنید. اما این‌ها تنها گزینه‌های ممکن نیستند. در Squeeze شما می‌توانید همانند اوبونتو از رابط تازه و خوش دست مرکز نرم افزار یا Software Center نیز استفاده کنید (شکل ۸). در این رابط، نرم افزارها به دسته‌ها و زیردسته‌های گوناگون تقسیم شده‌اند. با استفاده از هریک از این سه روش، شما به مخازن عظیم از نرم افزار دسترسی دارید که به احتمال بیش از نیازهای هر کاربر مبتدی یا پیشرفته خواهد بود.

مالتی مدیا

همانند بسیاری از توزیع‌های دیگر، دبیان از نصب کدک‌های مورد نیاز برای پخش فرمت‌های اختصاصی صوت و تصویر نظیر mp3 و wmv اجتناب می‌کند. اما شما می‌توانید با استفاده از Software Center یا هر روش دیگری، این کدک‌ها را نصب کنید. هر چند در منوی Sound & Video ابزارهای رایت CD، پخش موسیقی و... از پیش آماده شده‌اند، اما برای راحتی کار با تمام فایل‌های چند رسانه‌ای پیشنهاد می‌کنیم بسته VLC را نصب کنید. این پخش کننده مالتی مدیا تمام کدک‌های موجود را به همراه خود نصب خواهد کرد. در بخش مالتی مدیای Software Center می‌توانید حدود ۲۵۰ بسته نرم افزاری بیابید. همچنین بسته Gnash معادل آزاد Flash ادوبی به صورت پیش فرض به همراه دبیان نصب خواهد شد و به احتمال در هنگام مشاهده و کار با غالب سایت‌های دارای محتوای مبتنی بر فلش با مشکلی مواجه نخواهید شد.

سخن آخر

برخلاف گذشته، دبیان اکنون به توزیعی تبدیل شده که به سادگی می‌توان آن را نه تنها به کاربران حرفه‌ای، بلکه حتی به تازه واردان دنیای لینوکس نیز پیشنهاد کرد. دبیان تا رسیدن به این نقطه، راه پرفراز و نشیبی را طی کرده است و نسخه جدید آن برای سیستم‌های دسکتاپ واقعاً گزینه‌ای درخشان محسوب می‌شود.

شکل ۵ صفحه GRUB دبیان

شکل ۶ صفحه ورود به سیستم با مین کار

شکل ۷ دسکتاپ پیش فرض دبیان

شکل ۸ مرکز افزار دبیان